

Alkmaión

Testimonia DK 24 A

A 1 = Diogenés Laertios, *Vitae philosophorum* VIII, 83.

Alkmaión z Krotónu. I on poslouchal Pýthagoru. Pojednává většinou lékařské záležitosti, někdy však i přírodozpytné, například když říká:

„Většina lidských věcí je podvojná.“

Zdá se pak, že jako první napsal pojednání o přirozenosti, jak tvrdí Favórinos v *Rozmanitých vyprávěních*. Měsíc a vůbec vše, [co je nad] ním, má věčnou přirozenost.

Byl synem Peirithovým, jak na začátku svého spisu sám říká:

„Alkmaión z Krotónu, syn Peirithův, toto pravil Brotínovi, Leontovi a Bathylovi: Jak o nezjevných, tak o smrtelných věcech mají jasno bozi; nám však jakožto lidem náleží [pouze] odkazovat na to.“ (B 1)

A tak dále. Také tvrdí, že duše je nesmrtelná a nepřetržitě se pohybuje, podobně jako Slunce.

A 2/ 1 = Kléméns Alexandrijský, *Stromata* I, 78

Alkmaión z Krotónu, syn Perithův, jako první uspořádal přírodozpytné pojednání (*fysikos logos*).

A 2/ 2 = Galénos, *De elementis ex Hippocrate libri* I, 9 (I, 487, 13 K., 54, 18 Helmr.)

A 2/ 3 = Iisidor., *Orig.* I, 40, 1

A 3/ 1 = Aristotelés, *Metaphysica* I, 5; p. 986a 22-b 4 (= Parmenidés A 6)

Jiní z pýthagorejců však říkají, že principů je deset. Vyslovují je v tomto pořadí:

Mez a neurčitost

liché a sudé

jedno a mnohost

pravé a levé

mužské a ženské

klidné a pohybující se

přímé a zakřivené

světlo a tma

dobré a špatné

čtverec a obdélník.

Stejného mínění patrně byl i Alkmaión z Krotónu, který tuto myšlenku převzal od nich - Alkmaión byl totiž ještě v [mladém] věku, když Pýthagorás byl stařec - nebo oni od něho. Tvrdí totiž, že většina lidských věcí je dvojité a míní tím protiklady. Ne však určité, jako pýthagorejci, nýbrž libovolné, například bílé a černé, sladké a kyselé, dobré a zlé, veliké a malé. Vyjadřuje se o tom pouze neurčitě, (986b) zatímco pýthagorejci vyslovili i kolik je protikladů a jakých. Z obojího je tedy možné pochopit, že protiklady jsou principy toho, co je, avšak od pýthagorejců také kolik jich je a které to jsou.

Viz Diogenés Laertios, *Vitae philosophorum* V, 25:
Aristotelés napsal dílko *Proti nauce Alkmaiónově* o jedné knize.

A 3/ 2 = Ísokratés, *Antidosis* (Oratio XV) 268, 6-7

A 3/ 3 = Schol. Basil., ed. Pasquali n. 3 (Gött. Nachr. 1910, 196)

A 4/ 1 = Aetios II, 16, 2-3 (Dox. 345)

[Někteří z matematiků učí], že planety se pohybují opačně vůči stálicím, od západu k východu. S tím souhlasí i Alkmaión.

A 4/ 2 = Aetios II, 22, 4 (Dox. 352)

Alkmaión říká, že Slunce je ploché.

A 4/ 3 = Aetios II, 29, 3 (Dox. 359)

Alkmaión, Hérakleitos (A 12), Antifón (B 28) tvrdí, že [zatmění Měsíce] vznikají otočením a nakloněním jeho člunovité podoby.

A 5 = Theofrastos, *De sensu et sensibilibus* 25-26 (Dox. 506)

Rozdíl mezi člověkem a zvířaty, který nespočívá ve vnímání, vymezil poprvé Alkmaión. Říká totiž, že člověk se od jiných (živočichů) liší tím, že pouze on chápe (*xyniési*). Ostatní vnímají, avšak nechápou (B 1a), neboť rozvaha (*fronein*) a vnímání pro něj nejsou totéž, jako jimi jsou podle Empedoklea. Dále mluví o každém z toho. Říká, že slyšíme ušima, protože to umožňuje prázdný prostor v nich, který zní (a rozezvučí dutinu) a vzduch se ozývá. Čicháme nosem, neboť při vdechování přivádíme vanutí k mozku. Jazykem zase rozeznáváme šťávy, neboť jazyk, který je vlahý a měkký, je svým teplem rozpouští. Díky své řídkosti a jemnosti je přijímá a předává.

(26) Oči vidí díky vodě v nich. Že v sobě mají také oheň, je zřejmé. Vždyť zazáří, když je udeřen. Vidíme díky tomu lesklému a průzračnému, co svítí naproti, a vidíme tím lépe, čím je čistší. Všechny smysly jsou pak připojeny k mozku. Proto jsou zmrzačeny, když se mozek pohne a změní své místo, neboť zabere průduchy, díky kterým se vnímání děje. O hmatu se nevyjádřil, ani jak se děje, ani čím že je.

A 6 = Aetios IV, 16, 2 (Dox. 406)

Podle Alkmaióna slyšíme díky prázdnosti uvnitř ucha. Ta je totiž prostupná pro náraz vanutí. Vždyť vše prázdné se ozývá.

A 7 = Aristotelés, *Historia animalium* I, 11; 492a13

A 8 = Aetios IV, 17, 1 (Dox. 407)

Podle Alkmaióna je vůdčí princip (*to hégemonikon*) v mozku. Tím tedy čicháme vůně, když se nadechujeme a vydechujeme.

A 9 = Aetios IV, 18, 1 (Dox. 407)

Podle Alkmaióna rozlišujeme šťávy díky vlhkosti a vláze v nanejvýše měkkém jazyku.

A 10/ 1 = Aetios IV, 13, 12 (D. 404)

A 10/ 2 = Chalkidios, In Timaeo, p. 279 Wrob.

Přirozenost oka více než jiní zkoumal Alkmaión z Krotónu, velmi zvěhlý ve zkoumání přírody, který se první odvážil přistoupit k pitvě. (...)

A 10/ 3 = Hippokratés, De locis in homine 2 (VI, 278 Littré); De carnibus 17, 7-9 (VIII, 606 L.)

A 10/ 4 = Aristotelés, De generatione animalium II, 6; 744a 8

A 11/ 1 = Platón, Phaedo 96ab

[Sókratés:] Když jsem byl mladý, neobvyčejně jsem zatoužil po tom vědění, které nazývají zkoumáním přírody (*peri fyseós historia*)... Nejprve jsem uvažoval o takovýchto věcech: Když se horko a chlad dostanou do jakéhosi kvašení, opravdu se z toho líhnou živočichové, jak někteří [Archelaos?] říkají? A dále: Je to, čím myslíme, krev, vzduch nebo oheň? Nebo nic z toho, avšak mozek je tím, co chová vjemy slyšení a vidění i čichu, ze kterých pak vzniká vzpomínka a mínění; ze vzpomínky a mínění, když se ustálí, že vzniká vědění?

A 11/ 2 = Hippokratés, De morb. sacro 14

Když však mozek zůstává po nějaký čas klidný, tehdy člověk myslí.

A 11/ 3 = Hippokratés, De morb. sacro 17

Proto říká, že mozek je tlumočnickem myšlení.

(Viz Aristotelés, Analytica posteriora II, 19; p. 100a3n.)

A 12/ 1 = Aristotelés, De anima I, 2; 405a29

Podobně jako tito soudí o duši i Alkmaión. Říká, že duše je nesmrtelná, protože se podobá nesmrtelným. To je zase dáno tím, že se vždy pohybuje. Všechny božské bytosti se přece také bez ustání věčně pohybují: Luna, Slunce, hvězdy i celé nebe.

A 12/ 2 = Cicero, De natura deorum I, 11, 27

Alkmaión z Krotónu, který obdařil božstvím Slunce, Měsíc, ostatní nebeská tělesa a mimo jiné i duše, nemínil dát nesmrtelnost smrtelným věcem.

A 12/ 3 = Kléméns Alexandrijský, Protrepticus 66

Alkmaión pokládal nebeská tělesa za bohy, neboť jsou oduševnělá.

A 12/ 4 = Aetios IV, 2, 2 (Dox. 386)

Alkmaión pokládal [duši] za pohybující se samu od sebe na způsob věčného pohybu a proto ji pokládal za podobnou bohům.

A 13/ 1 = Aetios V, 3, 3 (Dox. 417)

Podle Alkmaióna [je sperma] částí mozku.

A 13/ 2 = Censorinus 5, 2-3 (viz Hippón A 12)

Avšak někteří, jako Anaxagorás, Démokritos (A 141) a Alkmaión z Krotónu, zastávají toto mínění [že sperma prýští z morku]. Neboť když po připouštění dobytka (...).

A 13/ 3 = Aetios V 17, 3 (Dox. 427)

Alkmaión tvrdí, že hlava, v níž je vůdčí princip (*to hégemonikon*) se [v děloze vyvíjí jako první].

A 14 = Censorinus 6, 4

Ze kterého z rodičů bylo více semene, toho pohlaví se reprodukuje, řekl Alkmaión.

A 15 = Aristotelés, *Historia animalium* 581a12-17

Muž začíná nést semeno nejčastěji v ukončených dvakrát sedmi letech. Zároveň s dospělostí se začínají objevovat i vousy; vždyť i rostliny, které ponosou semena, nejprve kvetou, říká Alkmaión z Krotónu.

Viz Solón, fr. 27, 1-6 West = 19 D.:

Když ještě chlapec je malý a dětský, již ohrada zubů
vzniká a vyrůstá pak v průběhu sedmi mu let.

Jestliže dalších sedmi dá bůh mu zas dosáhnout roků,
rašící jinošský věk najevo znaky své dá.

Ve třetím období údy dál mohutní a jeho kůže
postupně ztrácí svůj pel, na bradě chmýří se vous.

A 16 = Aristotelés, *De generatione animalium* III, 2; 752b22

A 17/ 1 = Aetios V, 16, 3 (Dox. 426)

A 17/ 2 = Rufus in: Oribasios III, 156; CMG VI, 2. 2, 136

A 18 = Aetios V, 24, 1 (Dox. 435)

Podle Alkmaióna spánek nastává ústupem krve do cév, probuzení zase jejím rozlitím, smrt pak úplným ústupem.